

1.

Leidis teda kirikherra teelt —
Pambu-Peedu näitas talle
keelt!

2.

J nimesed andsid talle
nime:
Pambu-Peeduks teda
kutsuti,
Sest et tema, nagu ilma-
ime,
Ajas suu ja silmad
pärani.

Kirjanik-kunstnik K. A. Hindrey saab tsensorilt trükiloa oma kirjutatud ja joonistatud lasteraamatu "Pambu-Peedu" väljaandmiseks.

Täna 100 aastat tagasi

Koostanud emeriitprofessor **H e i n o R a n n a p**

1. mai

Pärnu gümnaasiumis algavad lõpueksamid, kuid mitmed lõpetajad on pristav arreteerinud. Viimased paluvad heas lootuses luba teha eksamid sügisel.

3. mai

Postimehes ilmub pikk analüüs Kampmanni "Kooli lugemise raamat. I–III kooliaasta" kohta, kus artikli autor peab muuhulgas vajalikuks "sõnu murda" järgnevalt: nuga-nua, mägi-mäe, sugu-suo, kogu-koo, tigu-tio jne.

4. mai

Tartu ülikooli rektor teatab 379 üliõpilase ja kahe "waba päältkuulaja" väljaheitmisest ülikoolist maksude maksmata jätmise pärast.

5. mai

Pärnu gümnaasiumi kooliõpetaja August Nigol avaldab Postimehes tänukirja oma kolleegidele ja õpilastele, kes aitasid teda selgituste ja nõudmistega vanglast ja Siberisse saatmisest vabastada.

7. mai

Peterburi Eesti Jaani kirikukool korraldab oma saalis koolipeo õpilaste väljasõidu hääks. Kavas lastekoori laul, ilulugemine, viulimäng ja laste näitemäng "Aprill".

8. mai

Tartus Eesti Põllumeeste Seltsi platsil alustab tegevust lasteaed 250 lapsele. Neile antakse iga päev sooja suppi ja õhtupoolikul piima. Kella kaheksast hommikul kuni seitsmeni õhtul avatud lasteaeda peetakse ülal seltskonna toetusega.

10. mai

Tallinna linnavolikogu otsustab võtta koolmeistrilt korteri,

mis asub Kooli uulitsas maja nr 2 alumisel korrusel ja anda see 1. ja 2. linna alguskoolile tarvitamiseks riidepanemis-, lõbustamis- ja teenriruumide sisseseadmiseks.

14. mai

Orel on endiselt külakooli unistus. Räpina kihelkonna Pindi koolile oreli muretsemiseks toimub kooli juures näitusmüük.

16. mai

Haridusministeerium teatab õpperingkonna kuraatoritele: kooliõpetajad, kes sõjariistade kandmise ja keelatud raamatute pidamise pärast kinni on võetud, ei tule pärast vabaks saamist ametist lahti lasta, vaid ainult teise koha peale saata.

18. mai

Riia õpperingkonna kuraatori teates öeldakse: õpetus kohalikes keeltes on ainult nendes erakoolides lubatud, mida ilma kroonu toetuseta üles peetakse.

19. mai

Kirjanik-kunstnik K. A. Hindrey saab tsensorilt trükiloa oma kirjutatud ja joonistatud lasteraamatute "Pambu-Peedu", "Seene-Mikk" ja "Piripilli-Liisu" väljaandmiseks.

23. mai

Viis kuud poliitvangina kinni istunud Rapla kihelkonnakooli õpetaja Johannes Laas saadetakse asumisele Siberisse, sest ta oli rahva palvel kirjutanud parunile kirja, et see vähendaks talude rendiraha.

24. mai

Postimees kirjutab kroonu üksikust imeteost: Urvaste valakooli õpetajale R. Simmile on määratud tema palve peale, pidades silmas kooliõpetaja kehva palgaolu, ühekordset abi 50 krooni.

26. mai

Paistu kihelkonnakooli lõpetajad teevad komisjoni ees (juhatab rahvakoolide inspektor Labin) koolmeistri eksami. Vallakooli õpetaja kutsetunnistuse saavad 13 noormeest.

27. mai

■ Sõnumitooja mureseb: Kambja kihelkonnas on üheksa vallakooli, kõigil oma majad, paar täiesti uut. Neljal koolil on orel. Aga valla lastest ei käi üldse koolis 130 kooliealist.

■ Haridusministeerium teatab: rahvakoolide kooliõpetajad on igast isiklikust kogukondlisest maksust (wallamaksust) vabastatud ajal, mil nad kooliõpetaja ametis on.

30. mai

Läänemaal teeb Liivi vallakooli õpetaja Aleksander Veiderma, hilisem Eesti haridusminister, sisseastumiseksamid Tallinna Peetri Realkooli 5. klassi, sooritades eksamid prantsuse keeles, matemaatikas, loodusteaduses ja kirjutades saksa keelses töö teemal "Über dem Nutzen der Eisenbahn".

1. juuni

■ Haridusministeerium väljastab ettekirjutise, mille alusel võib nüüd juute vastu võtta keskkoolidesse.

■ Riias lõpetab Balti Õpetajate Seminari 115. eestlane.

■ Äsjavalitud riigivolikogu valitud 448 saadiku hulgas on 25 kooliõpetajat, nende hulgas eestlane August Lubi. Rahvuse järgi on 265 suurvenelast, 4 eestlast; seisuse järgi aadlisoost 164, talupoegi 204 saadikut.

3. juuni

Jakob Hurt kirjutab Sõnumitoojas: kuna erakoolidele on antud õppekeelevabadus ja saksa kogukond avab uusi saksa keelseid koole, peavad eesti haritlased hoolitsema selle eest, et eesti keel oleks kõigi koolide õppekavades.

5. juuni

Pärnu Poisslaste Gümnaasiumi lõpetab 31 noormeest, nende hulgas hõbeaurahaga hilisem Eesti haridusminister Jüri Annusson Jakobi kihelkonnast.

6. juuni

Ministrite komitee kinnitab üleüldise kooliõpetuse maksmapanemise seaduse. Alguskooli aeg kestab neli aastat, algab 8-aastaselt, iga õpetaja kohta tuleb 50 last arvata, omavalitsuse korraldusega muutub alguskool sunduslikuks, erakoolidel on õigus saada riigi toetust; väikseim õpetaja palk on 360 rbl aastas.

8. juuni

Filosoofiadoktor, Põltsamaa Aleksandrikooli juhataja Jaan Raamot vabaneb pooleaastase vangisoleku järele Viljandi vanglast, süüdistatuna poliitilisest elust osavõtus.

9. juuni

Esimese eestlasena valitakse Tallinna linnapeaks insener Vol-demar Lender, tuntud koolijuhataja Elfriede Lenderi abikaasa.

10. juuni

■ Valga linnakooli kasvatusteadlise kursuse lõpetavad alg-

kooliõpetaja kutsega hilisem pedagoogikadoktor Juhan Tork ja Eesti haridusministeeriumi peainspektor Juhan Lang.

■ Kambja valla volikogu vähendab Kangru kooli õpetaja palka 180 rublalt aastas 30 rubla võrra ja võtab ära vakamaa põllu kasutamise õiguse põhjusel, et kooliõpetaja "ei käi waestemaja juurde palwetundi pidama".

11. juuni

Ametist vallandatakse ja vangistatakse teadmata põhjusel Pärnu gümnaasiumi õpetaja August Nigol. Järgmisel päeval vabastatakse, kuid vangistatakse öösel uuesti ja saadetakse teadmata kuhu. Väljasaatmisest kuulnud linnaelanikud kogunevad südalinna ja Walhofi raudteejaamadesse armastatud kooli- ja kirikuõpetajat ära saatma. See aga pahandab politseiülemat niivõrd, et ta otsustab Nigolit mitte ära saata.

16. juuni

Karske eluviisiga 28-aastane Kanepi kihelkonna Krootuse valla kooliõpetaja Jaan Mesak upub mõisa suplustiigis. "Praeguse aja seisukord kodumaal tegi ta kurwameel-seks," leinab Postimees.

17. juuni

Tartu Ülikooli korralisteks professoriteks kinnitatakse eestlane Ernst Masing slaavi keele võrdleva grammatika alal ning ukrainlane Aleksander Miklaševski poliitilise majandusteaduse alal.

20. juuni

Balti kindralkuberneri nõukogusse valitakse Tallinna linna poolt linnavolinik, kooliõpetaja Juhan Umblija.

26. juuni

■ Riigivolikogu liige, koolmeister August Lubi avaldab Postimehes artikli, kus selgitab lugejatele Eesti saadikute lahk-arvamusi agrararvustuses.

■ Riia õpperingkonna uus kuraator polkovnik Levšin võtab oma Riias asuvas büroos vastu kõrge ameti. Ajaleht Saarlane väidab, et polkovnik on "wabameelne ja laialise sil-maringiga".

29. juuni

Viljandi maakonna rahvakoolide inspektor Labin annab kooli-dele üle õppeabinõud: kaardid, pildid, rehkenduse masinad (kantkastisid ja lüliwardnikka) 15 rbl väärtuses (Postimees).

30. juuni

Haridusministeerium korrigeerib nõuet hügieeni õppeaine sisseviimisel keskkõppeasutuste õppeplaani, nõudes, et hügieenitunde võib õpetada vaid arstidiplomiga kooliarst.

Järgneb.